SVERIGES KRISTNA RÅD

Till
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

e-post:
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.ema@regeringskansliet.se

Alvik 2021-03-23

Yttrande över betänkandet SOU 2021:2
Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap

Diarienummer Ju2021/00115

Sveriges kristna råd välkomnar strävan att stärka medborgarskapets status och att främja ett inkluderande samhälle. Svenska språket och kunskaper om samhället är viktiga delar i en integrationsprocess. Människor som är nya i Sverige bör därför ges förutsättningar att lära sig svenska och samhällskunskap genom att erbjudas undervisning av god kvalitet. Samtidigt ser Sveriges kristna råd ett betydande värde i att ett samhälle rymmer flerspråkig kompetens och mångfald. Ett svenskt medborgarskap bör därför inte vara avhängigt högt uppställda krav på kunskaper i svenska. Ur ett demokratiperspektiv är det även önskvärt att en stor andel av de som blir bosatta i Sverige blir svenska medborgare och kan nyttja sin rösträtt fullt ut.

Det är mot denna bakgrund som Sveriges kristna råd yttrar sig över betänkandet.

Sammanfattning

Sveriges kristna råd välkomnar strävan att stärka medborgarskapets status och att främja ett inkluderande samhälle. Forskningen ger dock inte stöd för att högt ställda språkkrav leder till bättre integration. Tvärtom ger forskningen stöd för att högre krav på språkkunskaper leder till exkludering och segregation. Sveriges kristna råd *avstyrker* därför förslaget att införa krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för medborgarskap.

Sveriges kristna råd anser – om kunskapskrav införs – att nivån på kraven på kunskaper i svenska och samhällskunskap bör vara något lägre än vad som föreslås. Detta för att minimera risken för segregation och att ojämlika strukturer förstärks.

Sveriges kristna råd anser – om kunskapskrav införs – att åtgärder bör genomföras för att motverka de negativa effekter som kraven kan få för exempelvis kvinnor och personer med låg utbildningsnivå.

Sveriges kristna råd anser – om kunskapskrav införs – att barn inte ska omfattas av krav på svenska och samhällskunskap. Den nedre åldersgränsen bör därför vara 18 år. Det bör vara åldern vid ansökningstillfället som är avgörande, inte åldern vid beslutstillfället.

Sveriges kristna råd anser – om kunskapskrav införs – att särskild hänsyn måste tas till sårbara grupper. Sveriges kristna råd vill betona vikten av att processerna för att ansöka om anpassning vid medborgarskapsprov och för att erhålla dispens från kunskapskraven bör vara enkla och tydliga för målgruppen.

Sveriges kristna råd anser att förslagen om krav på språk- och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd och för medborgarskap bör analyseras i förhållande till varandra.

Synpunkter på förslagen

Effekter av krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap

Sveriges kristna råd anser att det är av vikt att den forskning som finns kring språkkunskaper, språkkrav och integration beaktas. Det finns mycket begränsad forskning om vilka effekter som språkkrav har på språkinlärningsbenägenhet. Det finns stöd i internationell och svensk forskning för att ökade språkkunskaper leder till ökad integration på arbetsmarknaden. Däremot finns det inte stöd för att högt ställda språkkrav leder till bättre integration. Tvärtom ger forskningen stöd för att högre krav på språkkunskaper leder till exkludering och diskriminering, vilket riskerar att leda till segregation. För kvinnor utgör språkkrav det största hindret för medborgarskap. När en stor del av de som bor i landet inte kan nå upp till kraven för medborgarskap finns det risk för att ett demokratiskt underskott skapas.

Sveriges kristna råd vill särskilt lyfta den utmaning som framförs av experten Pieter Bevelanders särskilda yttrande. Följer Sverige samma mönster som andra länder som infört liknande krav för medborgarskap så kommer det leda till senare och lägre naturaliseringsgrad, vilket kommer vara särskilt tydligt bland lågutbildade migranter. Forskning visar att naturalisering spelar en positiv roll i integrationsprocessen, och att detta positiva bidrag är starkare ju tidigare naturaliseringen sker efter bosättningen.

Mot denna bakgrund ser Sveriges kristna råd att det finns risk för att syftet med att införa krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap inte uppfylls. Istället för inkludering kan kunskapskrav leda till segregation vilket drabbar de grupper som redan är mest utsatta. Sveriges kristna råd *avstyrker* därför införandet av krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för medborgarskap.

Införs krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap anser Sveriges kristna råd att nivån bör vara något lägre än vad som föreslås i betänkandet. Detta för att minimera risken för segregation och att ojämlika strukturer förstärks. Vidare bör de negativa effekter som främst riskerar att drabba kvinnor och andra personer med låg utbildning motverkas. Sveriges kristna råd instämmer därför i betänkandets bedömning att det behöver vidtas nödvändiga åtgärder för att kvinnor ska ges samma förutsättningar som män att förvärva svenskt medborgarskap. Sveriges kristna råd uppmanar regeringen att lägga fram konkreta förslag på sådana åtgärder.

Postadress
Sveriges kristna råd
Box 140 38
167 14 Bromma

Besöksadress
Gustavslundsvägen 18
Alviks Torg, Bromma
Stockholm

Telefon: 08-453 68 00
E-post: info@skr.org
Webb: www.skr.org
Twitter: @SvKristnaRad

Bankgiro: 58 34-8756
Org.nr: 817603-0735

Åldersgräns för krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap

Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap föreslås omfatta den som fyllt 16 år. Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter är ett barn varje person under 18 år. Sveriges kristna råd anser inte att det är motiverat att barn som fyllt 16 år ska omfattas av förslaget om krav på svenska och samhällskunskap vid förvärv av medborgarskap. Införs kunskapskrav anser Sveriges kristna råd att alla barn ska undantas från dessa krav.

I betänkandet föreslås att det är åldern vid tidpunkten för beslutet som ska vara avgörande. En lång handläggningstid kan därmed innebära att en person som fyller 16 år under tiden ärendet handläggs kan behöva komplettera sin ansökan. Sveriges kristna råd anser till skillnad från vad som framförs i betänkandet, att detta inte är en oundviklig konsekvens. Sveriges kristna råd föreslår istället att åldern vid ansökningstillfället ska vara avgörande.

Dispens och anpassning

Sveriges kristna råd anser att särskild hänsyn måste tas till sårbara grupper om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap införs. Sveriges kristna råd är därför positivt till förslaget om dispens från kunskapskraven om det finns särskilda skäl exempelvis på grund av funktionsnedsättning eller personliga omständigheter. Sveriges kristna råd är även positivt till förslaget om anpassning vid medborgarskapsprov. Det är emellertid viktigt att processerna för att ansöka om dispens och anpassning är enkla och tydliga för målgruppen. Kraven på dokumentationen gällande exempelvis funktionsnedsättning bör inte heller ställas alltför högt. Risken blir annars att målgruppen upplever att hindren är oöverstigliga och att de därmed inte ens försöker förvärva medborgarskap.

Krav för medborgarskap i förhållande till krav för permanent uppehållstillstånd

I Migrationskommitténs betänkande (SOU 2020:54) föreslås krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd, vilket Sveriges kristna råd har avstyrkt. Sveriges kristna råd anser att förslaget om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för medborgarskap och förslaget om krav på språk- och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd bör analyseras i förhållande till varandra. Kontroll av kunskaper, dels för permanent uppehållstillstånd, dels vid medborgarskap skulle innebära en stor administrativ belastning och vara förenat med stora kostnader för staten. För den enskilde skulle en sådan ordning kunna innebära en snårig byråkrati.

Övergångsbestämmelser

Sveriges kristna råd är positivt till, om kunskapskrav införs, att ärenden om medborgarskap som inkommit innan lagen träder i kraft, den 1 januari 2025, och beslut som fattats innan dess, hanteras enligt de äldre bestämmelserna i medborgarskapslagen i grundprocess respektive överklagandeprocess. Detta innebär att den enskilde som ansöker innan lagen träder i kraft inte riskerar att omfattas av kunskapskrav på grund av långa handläggningstider.

Postadress
Sveriges kristna råd
Box 140 38
167 14 Bromma

Besöksadress
Gustavslundsvägen 18
Alviks Torg, Bromma
Stockholm

Telefon: 08-453 68 00
E-post: info@skr.org
Webb: www.skr.org
Twitter: @SvKristnaRad

Bankgiro: 58 34-8756
Org.nr: 817603-0735

För Sveriges kristna råd

Björn Cedersjö, tf generalsekreterare
tel 08 - 453 68 01

Sveriges kristna råd (SKR) består av 26 medlemskyrkor och 3 observatörer. Dessa 29 kyrkor representerar tillsammans praktiskt taget alla kristna kyrkor och samfund i Sverige. Med grund i kristen tro är kyrkorna i Sverige, liksom runt om i världen, engagerade i frågor som rör människors liv, värdighet och rättigheter. Kyrkorna i Sverige har stora kontaktytor med människor i olika livssituationer. Frågor om människors villkor aktualiseras i olika sammanhang, inte minst bland de människor som migrerat till Sverige. Kyrkorna i Sveriges kristna råd vill samverka med andra samhällsaktörer för ett inkluderande samhälle där människors rättigheter och värdighet värnas.